

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bibliotheca Rhetorum

In Quo Orationes Sacrae, & Panegyricae

Le Jay, Gabriel François

Ingolstadij, 1726

De necessitate promovendæ salutis æternæ. Oratio VIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71028)

DE NECESSITATE
PROMOVENDÆ
SALUTIS ÆTERNÆ.

O R A T I O VIII.

*Quid prodest homini, si mundum universum
lucretur, anima vero sua detrimentum
patiatur; aut quam dabit homo commu-
tationem pro anima sua? Mat. 16.*

Dicturus apud vos hodie de promovendo ante
omnia salutis æternæ negotio, unde momen-
tum gravius mutuandum putem, Adolescen-
tes Christiani, quàm ab ijs Christi vocibus, quas
ad increpandam hominum incuriam, & stimulan-
dam in re tanti ponderis cautionem ac diligentiam
adhibuit? Nam si, affirmante Christo Domino,
vel ipsum totius orbis imperium nullam, cum de sa-
lute æternâ agitur, afferre moram debet; si nullo
redimendam pretio jacturam animæ conitanter pro-
fitetur, quid erit deinceps in hac rerum universitate
tam expetendum, quod salutis ejusdem negotium
debilitare, aut retardare possit. Atque utinam al-
tissimis uniuscuiusq; vestrum animis defigere liceat
capitalem illam Christianæ doctrinæ partem, quæ
cæterarum omnium fundamentum est! cujus intel-
ligendæ sedulo & ad ejusdem normam ac regulam
exigendæ vitæ tanta est necessitas, ut qui illam vel
capere, vel sequi neglexerit, hujus desperanda sa-
lus videatur; quam si semel guttaveritis, ut par est,
atque

atque imbiberitis, fortunæ vestræ, cælestes dico, & æternæ in tuto sunt, cujus assequendæ vel negligentia, vel contemptu, bona pars hominum in perniciem sempiternam corrui; quam quia nemo recogitat, inquit Jeremias, *desolatione terra desolata est. Jer. 2.* Hæc illa doctrina est, quâ discurrens olim Christus per regiones, per urbes, per castella auditorum aures atque animos personabat. Hæc illa doctrina est, quæ tam multis existit, & existit hodièque ad spernendas, quas offert mundus, illecebras incitamentum; quæ Eremo ac solitudini tot incolas, religiosi domibus tot habitatores subministrat. Hæc illa doctrina est, quam ego Principum in aulâ, militum in castris, Magistratum in concilio, mercatorum in tabernis, artificum in officina, in plateis, in vicis, in publicis domibus ac privatis, in uniuscujusque conclavi ac musæo ita descriptam vellem, ut omnium oculis, multò magis mentibus perpetuò obversaretur. *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur; aut quam dabit homo mutationem pro animâ suâ?*

Attendite igitur, Adolescentes, & fundatam in laudatis jam à me Christi verbis salutis promovendæ necessitatem animadvertite. Atque ut hoc ipsum æternæ veritatis oraculum tam clarum ex se se, penitiùs intelligatis, hæc duo mecum, unde geminum oritur Orationis hodiernæ caput, diligenter considerate. Tale est salutis vestræ negotium, ut si malè processerit, cæteris rebus ex animi sententiâ fluentibus, actum de vobis atque conclamatum omnino sit: hoc priore quidem loco excutiam: Tale est salutis vestræ negotium, ut si ceciderit semel feliciter, desperatis penitus accisisque reliquis rebus, fortunæ vestræ in tuto sint; hoc posteriore loco, quantum patientur temporis angustia, demonstrabo.

I. PARS.

I. P A R S.

Ac primò quidem nihil immorandum putem in stabiliendis, confirmandisve illis fidei nostræ capitibus, quæ vel alterius vitæ ab ea, quam ducimus, expectationem, vel propositam singulis pro meritum ratione, aut pœnam, aut mercedem æternam, vel ineluctabilem denique severissimi iudicij subeundi necessitatem spectant. Apud eos Adolescentes loquor, qui prima isthæc Christianæ Religionis rudimenta veluti cum ipso lacte suxerunt. Quare factis habebò ponere vobis ante oculos unumquemque hominum; quorum memoria pervenit ad nos illustrior, &, quod in confectandis, perfruendisque, quas potissimum adamârunt, rebus commodum ad salutem æternam perceperunt, ita perscrutari, ut exemplum inde, quod ex usu vobis sit, statuatis.

Agite verò, Adolescentes Christiani, inquiremus diligentius in vetera præteritorum temporum monumenta, rerum gestarum historias, annalesque curiosius evolvamus. Video florentissimos rerum omnium copiâ non Principes modò, sed privatæ conditionis homines, qui extructis in altum divitijs numerosissimos exercitus, Provincias etiam întegras alere potuissent. Video Juvenem fortissimum, qui partem orbis nobilissimam victorijs potiùs ac triumphis, quàm passibus peragravit; cuius in conspectu, ipsâ Scripturâ sacrâ teste, universa terra siluisse visa est. *1. Mach. 11.* Alium video decertantem de orbis imperio, rerum non ita multò post potentem, in eoque positum gloriæ fastigio, unde aspirare superiùs mortalium votis non liceat. Video novissimum hominem dominantem populorum animis, coërcentem improborum audaciam, armorum vim atque impetus solâ linguæ facundiâ refrenantem. Video probatos, sapientesque om-

nium iudicio viros, quorum quot verba, tot effata, quot responsa, tot oracula reputantur. Neque verò, quod præter cætera mirandum est, illi omnes, quotquot sunt, quibus vita spatijs ac limitibus continetur, eisdem nominis sui memoriam, commendationemque terminarunt. Viget apud nos hodiè que gratissima ipsorum recordatio; pulpita, & exedra ipsorum laudibus quotidie personant, & quæ cæteris rebus injuriam facit temporum vetustas, non modò non imminuit quidquam de ipsorum gloriâ, sed eandem nobilitavit magis ac sacrauit.

Magna sunt illa profectò, Adolescentes Christiani, florere magnâ divitiarum abundantia, numerosis imperitare populis, eruditionis ac sapientia laude parem habere neminem. Magna illa sunt, vivere in hominum memoria, celebrari consequentium ætatum præconijs, nominis sui famam cum tota posteritate coequare; magna sunt, inquam, illa, & tanta, ut gravissimis laboribus, curis, vigilijs, assiduâ animi, corporisque defatigatione, ipso fortunarum omnium capitisque discrimine bene redempta videantur. Tamen quantula illa sunt, quam habenda nullo in pretio, si, qui consecuti sunt hæc omnia, illi viam salutis aut ignorarunt, aut cognitam ingredi neglexerunt.

Sciscitemur enim verò spectatissimos illos viros, quos etsi tacito nomine commendavi, satis, opinor, intellexistis, quos innuerim; sciscitemur, inquam, illos, quid sua illis gloria profuerit, quid etiamnum profit, quam habent apud nos, admiratio? Quid tibi, Cræte, quid Crasse, profuerunt ingentes illi divitiarum cumuli, quarum magnitudinem ac copiam nemo est unquam assecutus? Quid te juvat, Alexander Macedo, quòd tam multas, tam varias, tam diffitas nationes redegeris in potestatem? Quid te, Cai Cæsar, quòd orbis toti imperaris; quem uterque fructum ex eo jam habetis, quòd heroës quique
fortissimi

fortissimi certare vobiscum de animi magnitudine, ac bellicâ virtute ambitionis affectent. Tibi verò, Marce Tulli, quid ubertas ingenij, dicendi facundia, Eloquentiæ vis, quam admiramur tantum & extollimus; quid tua tibi, Marce Cato, prudentia, quæ sapientissimis quibusque viris ad imitandum proponitur, solatij jam affert? Responsum date, quotquot extitistis olim, prudentes viri, invicti heroës, omni doctrinarum genere homines spectatissimi; quid superest vobis ex ea gloria, quam habuistis aliquando; quam etiamnum apud hominum memoriam retinuistis?

Silent ad unum omnes, obmutescunt, nullus eorum habet quidquam, quod respondeat! sed ecce pro omnibus ac singulis disertissimè respondet Augustinus, *laudantur ubi non sunt, cruciantur ubi sunt.* Hic egregias, quibus nituerunt illi, dum viverent, corporis, animique dotes laudamus, miramur, extollimus; sed nihil laudum istarum jam ad ipsos pertinet, non moventur ejusmodi præconijs, non afficiuntur rerum suarum commendatione; quia nihil commune jam habent nobiscum; quia exceperunt vivorum de numero; quia æternum facere cum hac vita divortium; *laudantur ubi non sunt.* At apud Inferos, in quibus tot ab hinc annis demersi jacent, dirissimis torquentur, ac macerantur pœnis. Illic suam in res salutis aut ignorantiam, aut negligentiam amarissimis fletibus expiant, & per æternitatem totam expiabunt. *Cruciantur ubi sunt.*

Sed quid dico, non respondent ipsi pro se se? imò audiamus illos è medijs flammaram infernarum incendijs tristissimum vitæ in speciem florentissimæ exitum deplorantes. Proh! quàm verè, si quid divinis oraculis credimus, quàm sine furo loquuntur. *Quid profuit, inquiunt, nobis superbia, aut divitiarum jactantia quid contulit nobis? Transierunt omnia illa tanquam umbra, aut tanquam avis, qua*

transvolat in aëre, cuius nullum invenitur argumentum itineris. Lassati sumus in via iniquitatis & perditionis, & ambulavimus vias difficiles, viam autem Domini ignoravimus. Talia dixerunt in inferno hi, qui peccaverunt, adjicit Spiritus sanctus, quoniam spes impij tanquam lanugo est, quæ à vento tollitur.

Veniamus jam ad vosmetipsos, Adolescentes Christiani, & ex funesto fortunatorum hominum, ut sibi videbantur, sine, quid futurum sit aliquando de vobis, nisi diligentius quàm fecerunt ipsi, de salute vestrà cogitetis, conjiciamus. Quàm multi sunt inter vos, qui vel in hac ætate vestrà magnum aliquod sublimioris fortunæ ædificium meditantur? quàm multi nobilitate generis, opum magnitudine, parentum gratiâ atque auctoritate freti dignitates eximias animo præcipiunt, & aucupantur. Hic in Aula, ille in Militia, iste in Foro, alter in Clero solum sibi quasi designant locum. Cateri, etsi non audent ad ea, quæ sunt sublimiora aspirare; nemo tamen est, qui pro tenuitate sua spes aliquas non foveat, & sin splendidæ minùs & ambitiosæ, saltem commodæ ac tranquillæ vitæ fabricam non moliantur. Interim quotusquisque est, qui de salute æterna seridè, diligentèrque cogitet; qui certam aliquam stabiliendæ illius & in tuto collocandæ rationem ineat; qui rem illam unicè necessariam reliquis omnino rebus anteponendam ducat; Tamen quis dubitet esse plurimos è vobis, qui ad eam, quam pascunt animo, fortem fortunatam nunquam pervenient; qui vel rerum domesticarum perturbatione, vel æmulorum invidiâ, vel suo ipsorum vitio, vel quod proclivius est suspicari, præmaturâ morte prohibebuntur, ne votorum suorum compotes olim fiant.

Nam quid ego fatali non ita paucorum experientiâ id ipsum comprobem, quos ante annos aliquot vidimus intra has ipsas scholæ angustias, ple-
nos

nos expectatione summâ Juvenes, & doluimus non ita multò pòit in medio cursu, aut in ipso etiam ætatis flore fuisse succisos; dum riderent ipsis omnia, dum fortuna blandiretur amicis, dum assurgerent ad majora, & spes ipsi suas superare viderentur. Hunc armorum furor & iniqua Martis alea media in acie, illum orta repente rixa, istum funestus inter commestationes casus, alium partus exitâ dissolutiore languor, alium sola properatæ, & inexpectatæ mortis necessitas, notusque uni Deo factorum ordo rapuerunt.

Quoniam igitur eadem plerisque vestrum perniciēs imminet, quam tot alios vobis ætate, splendore nominis, lætissimæ sortis fiduciâ pares subiisse intellexistis; tunc, nisi salutem vestram seriò provideritis, nisi despectis rejectisque reliquis omnibus rebus, rem illam quæ maximi omnium ponderis ac momenti est, quæ homini Christiano una videri debuit, procuraveritis; quid proderit vobis, quid animæ vestræ proderit altissimæ fortunæ posuisse fundamentum, contendisse ad honores amplissimos, & aliquam apud opinionem hominum nominis vestri commendationem promeruisse. Hæcine, amabo, defensionis alicujus, aut excusationis locum invenient apud Deum in horâ mortis objurgantem, & inquirentem; *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patitur.*

Quamquam ne sic refecemus rem ad vivum; agamus tecum liberaliter, Adolescens infortunate, si quis esses, quem fragilis rerum caducarum gloria sic raperet in amorem sui, ut in ijs aliquando perfruendis felicitatem tuam reponendam æstimares. Esto demus hoc tibi; ut ad eum, quem informasti animo, fortunæ apicem tandem pervenias: opta etiam, si voles, aliquid majus ac melius: nullum cupiditati tuæ modum ac finem pone: nihil moror;

hac consequeris, quæcumque optasti: nihil deerit tibi vel divitiarum ad avaritiam, vel dignitatis ad ambitionem, vel deliciarum ad voluptatem plenè, perfectèque satiandam & explendam. Adjiciamus etiam, quod nec postulare, nec sperare audeas, centum annos, quibus integris, sine ullâ corporis animivæ ægritudine, sine ullo fortunæ reflantis æstu, sine ulla rerum perturbatione, tuâ illâ tam beatâ, tam florente, tam honorificâ conditione quietè tranquilleque perfruaris. Tamen post elapsam demum tam longam fortunatî temporis seriem, veniet aliquis dies ultimus, qui vitam illam jucundissimam terminabit; vale dicendum erit tandem aliquando divitijs, honoribus, voluptatibus, cæterisque adeo rebus, in quibus spem fiduciâque posueras. In his rerum temporumque articulis, peto à te, infortunate Adolescens, quid proderit tibi contrita mundi hujus illecebris vita? quid juvabunt honorum tituli, & ambitiosius conquistæ dignitates? quid proderunt illæ desiciæ, quas degustaveris ad satietatem; si longâ salutis tuæ oblivione sepultus jacueris, si de paranda animæ tuæ beatitudine non cogitaveris; si continuâ rerum terrenarum solitudine occupatus ad perpetuam honorum cælestium possessionem, mentem animûmque non erexeris? Tunc intelliges, at ferius fortasse, quàm ut ab imminenti periculo servare te incolumem possis; tunc intelliges, inquam, latentem in ijs vocibus veritatem. *Quid prodest homini, si mundum universum lucreretur, anima vero sua detrimentum pariatur.*

Prævertite seriâ ac frequenti meditatione fatalem illam horam, Adolescentes Christiani, neque rem momenti hujus in ulteriorem ætatem rejiciendam putatote. Ecquando enim defigatur altiùs vestris mentibus hujus sententiæ veritas, aut feliciorum fructum pariat, quàm dum recentes adhuc animi bonæ sementis vim omnem ultrò excipiunt, neque

neque ullis vitiorum salebris lætissimas fruges remorantur. Scilicet expectetis tempus illud, quod vobis fortasse nunquam aderit, aut, si dabitur aliquando, nihil admodum profuturum est, nisi ut conditionem vestram deteriore faciat quàm si non adfuisset? Inveniet locum apud vos salutis æternæ cogitatio, & hoc unum curandum ante omnia censebitis? cùm ineluctabilis parandi opes sollicitudo vix alterius studij societatem ac communionem admittet? cùm suis vos laqueis irretitos voluptas tenebit? cùm dominabitur ambitio? cùm promovendæ aliis fortunæ cupiditas sic occupabit totos, quasi nihil expetendum præterea, aut expectandum relinquere. Fructum pariet olim aliquem vestris in cordibus salubris rerum æternarum meditatio, ubi miserabilis perturbationum tumultus regnabit? ubi pravorum habituum obdurata malignitas nullo cælestium gratiarum influxu mollietur? ubi pullulantes perpetuò malarum cupiditatum fibræ felicem boni seminis, si quod forte incidisset progeniem suo statim in oru suffocabunt?

Nolite, Adolescentes, spem inanem pascere, & inutili confidentiâ seducere vestros animos, qui nisi statim imbiberint istius documenti veritatem, & ad normam ipsius exigere vitam sensim assueverint, frustra futurum polliceri sibi videantur, ut olim in mediâ mundi corruptelâ positi, aut ejusdem sentum capiant, aut, quod difficilius multò sit, componere mores, uti ad salutem æternam oportet, inducantur.

Tamen nisi hoc fiat sedulò ab unoquoque vestrum, nisi provisum vestræ in perpetuum securitati certò fuerit, intellexistis hætenus, quid pro sit non solùm fieri vos votorum omnium compotes, sed orbi etiam universo dominari. Jam verò quàm parvi referat cætera omnia, quæcumque mortalium animis blandiuntur, concidisse penitus, si

modò salutis æternæ negotium feliciter steterit, con-
jiciamus.

II. PARS.

Atque ut multa paucis complectar, quoniam
angustiæ temporis nos premunt; cogitate, Adoles-
centes Christiani, hominem miserum, infelicem,
ærumnosum, qualem nec prior ætas unquam tulit,
nec posterior in perpetuum feret. Fingite vobis
illum destitutum præsijs omnibus, laborantem
rei familiaris inopiâ, nullâ vel parentum, vel ami-
corum ope sustentatum. Impetatur ille, quantum
placet, quibuscumque adversæ fortunæ telis; nihil
cogitet, nihil loquatur, nihil agat, nihil molliatur,
quod non cedat malam in partem, & in ipsius op-
probrium, contumeliam, ac desperationem vertat.
Nullum in seipso consolationis inveniat modum,
nullum ex sua sagacitate atque perspicacia fructum
percipiat; nisi ut conditionis suæ acerbitatem sen-
tiant validiùs, & sortis injurias graviores experiatur.
Irruant in eum, omne morborum genus, omnes do-
lorum aculei, omnes corporis animique ægritudi-
nes, quæ infortunatum hominem dies noctesque
respirare non sinant. Adjicite, si volueritis, equuleos,
catastas, rogos, liquati plumbi balnea, enses, car-
nificinas, & alia id genus supplicia, quæ ingerosus
tyrannorum furor ad probandam, torquendamque
sanctorum Martyrum constantiam aliàs excogitavit;
nullus sit in tam gravibus malis modus, nulla re-
quies, nullum à Deo ipso solatium, qui molestiores
ærumnas mitigat, quando vult, & suavissimâ ju-
cunditate perfundit. Annos insuper quampluri-
mos in hujusmodi tormentis conterendos habeat.
Quid esse vel fingi possit homine illo, quem adum-
bravi, miserius, quid atrocius, quid calamitosum
magis? Tamen si per consitam tot sentibus viam
pervenire tandem ad beatam immortalitatem possit,
felicem

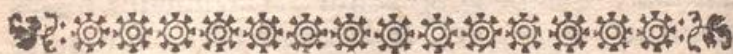
felicem illum ac fortunatum appellabo. Neque mirum hoc vobis videatur, quia quantacumque sint illæ, quibus conflictatur, calamitates finem aliquando invenient, & luctuosam ex omni parte vitam æterna felicitas excipiet.

Hinc discipulos suos Christus olim per universum orbem cum mitteret, & multo ipsorum labore totiusque effusione sanguinis propagandam Christianam fidem admoneret, hoc adjicere solebat, ne fatiscerent ipsorum animi, & rerum difficultate deterrerentur. *Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere: sed timete eum, qui potest animam & corpus perdere in gehennam.*

Hoc & ipsi retinete diligenter, Adolescentes Christiani, si quid durum identidem, si quid asperum, si quid laboriosum nimis in promovendo salutis æternæ negotio occurrerit; nam quid difficilem, aut verear loqui, quod nec prænunciare ipse non possum, nec vobis integrum est declinare. Hæc est nimirum fatalis quædam æternæ felicitatis conditio, ut illam ingredi, Christo teste, nisi per graves ærumnas non liceat. Idem vobis, Adolescentes, quod cæteris hominum, fatum impendet, si certo ad beatam immortalitatem pede pergere volueritis. Alios à Dæmonum invidiâ, alios ab illecebrosis mundi præstigijs, alios ab exempli pravitate, alios à vobis ipsis obices invenietis. Verùm in ista difficultatum mole, si recreare vestros animos, si novum ad peragendum alacriter inchoatum jam opus sentire robur placuerit, retractate frequenter quod profitetur Christus, nihil esse metuendum in hac vita, dum in altera nobis bene sit. Ita quamcumque sortis aleam vobis contingat olim experiri; neque vos fortunæ aspirantis suavitas illudet, neque resstantis ejusdem calamitas labefactabit, si paratum usque in hac Christi sententia præsidium adhibueritis. *Quid prodest homini, si mundum univer-*
sum

*sum lucretur, anima verò sua detrimentum patiatur,
aut quanta dabit homo commutationem pro anima sua?*

DE PECCATO LETHALI.

ORATIO IX.

Non regnet peccatum in vestro mortali corpore. Rom. 6.

QUOD olim beatæ Catharinæ Genuensi contigisse legimus, ut animam lethalis peccati labe infectam cerneret; id utinam unicuique vestrum, Adolescentes Christiani, attentis ac diligentibus oculis liceret intueri! Nihil ego dicturus hodie de peccato mortali tantopere elaborandum arbitrarer in conquirendis vividioribus pigmentis, quibus fœdissimi illius monstri turpitudinem nativis coloribus adumbrarem. Sic enim mihi persuadeo solâ tristissimæ illius imaginis contemplatione ita percellendos esse vestros animos, nunquam ut inquinari vos illâ peste pateremini. Est enim peccatum lethale quiddam tam difforme, tam horrendum, ut profiteri Virgo sanctissima, quam laudavi modò, non dubitaret, eligendum à se lubentiùs, si daretur optio, vel ad ipsam mundi extinctionem calcare nudis pedibus ardentes prunas, quàm internam animæ peccato inquinatæ faciem iterum sustinere. At quoniam non est hic locus hujusmodi prodigijs, faxit Deus, ut validissima, quæ jam diducere conabor, rationum argumenta idem apud vos momentum habeant. Quæ
dum